

УДК 159.9.316

ХМІЛЯР О. Ф.

Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського (м. Київ)

ПСИХОЛОГІЧНА СТРУКТУРА КОДУВАННЯ, ПЕРЕДАЧІ І ДЕКОДУВАННЯ ПОВІДОМЛЕНЬ У СИСТЕМІ «ЛЮДИНА-ЛЮДИНА»

У статті наголошується, що у процесі кодування-декодування для учасників спілкування закладено безліч складностей і протиріч. Одна із них – проблема розуміння. Автор розкриває модель процесу кодування, передачі та декодування повідомлень і характеризує складові елементи цієї моделі. Підкреслено, що для перетворення повідомлення у регулятор дії іншої людини необхідно дотримуватись таких етапів: сформулювати концепцію обміну інформацією; провести кодування та вибір каналу; передати повідомлення через канал; декодувати повідомлення; усвідомити зміст ідеї відправника; здійснити зворотну реакцію і зворотній зв'язок.

Ключові слова: код, кодування, декодування, повідомлення, спілкування, символ, відправник, отримувач.

Постановка проблеми. Упродовж усієї історії розвитку психологічної науки дискусійною є проблема адекватного кодування та декодування смислу висловлювання у системі «людина-людина». Важливого значення їй надавали такі видатні вчені, як О. О. Леонт'єв, О. Р. Лурія, Л. С. Виготський, В. О. Лабунська, В. В. Клименко, О. С. Сокирська, оскільки її невирішеність стримує вірне породження і сприйняття сказаного та побаченого. Особливої актуальності набуває проблема безпосереднього кодування та декодування смислу висловлювань, які передаються за допомогою чуттєво-інтуїтивних символів. Для підвищення ефективності її вирішення слід дослідити будову процесу кодування, передачі і декодування повідомлень і перетворення їх у регулятор дій іншої людини.

Здавня питанню кодування, передачі та декодування повідомлень відводилась значна роль у різних науках. Так, у математиці, десяткова система лічби є способом кодування натуральних чисел. Римські цифри вже мають дещо інший спосіб кодування натуральних чисел – більш наглядний та природній згідно з яким один палець символізує I, п'ятірня – V, дві п'ятірні – X. Цей спосіб кодування, незважаючи на свою доступність, ускладнював виконання арифметичних дій над великими числами, тому був витіснений позиційною десятковою системою.

До недавнього часу засоби кодування відігравали допоміжну роль і не розглядалися як окремий предмет математичного вивчення. Ситуація змінилась з появою комп'ютерів. Теорія кодування, починаючи з 40-х років ХХ ст., досліджує математичні моделі, що відображають істотні риси реальних інформаційних систем. Зараз кодування пронизує всі інформаційні технології

при розв'язанні задач програмування. Це і представлення даних довільної природи (чисел, тексту, графіків) у пам'яті комп'ютера; захист інформації від несанкціонованого доступу; забезпечення перешкодозахищеності при передачі даних каналами зв'язку та інші [5].

Особливого значення процес кодування, передачі та декодування повідомлень і перетворення їх у регулятор дій іншої людини отримує в системі «людина-людина».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження В. О. Лабунської, В. В. Клименка, О. В. Соловійова доводять, що більшу частину інформації людина отримує за допомогою чуттєво-інтуїтивних символів, які є джерелом інформації про внутрішній світ людини і розкривають неусвідомлювані, непідконтрольні психічні процеси. Чуттєво-інтуїтивні символи допомагають ідентифікувати особистість партнера, регулюють оптимальний рівень психологічної близькості між людьми [2]. Адекватне декодування чуттєво-інтуїтивних символів дозволяє гнучко регулювати процес спілкування, зрозуміти його істинні цілі і наміри, передбачити можливі наслідки переданої інформації.

В умовах сьогодення спостерігається підвищений інтерес до психомоторних символів, які несуть інформацію про індивідуально-особистісні характеристики людини. Відкриваються центри фізіогномічної діагностики, мета котрих навчити «читати людину як книгу». Разом з тим, неможна вважати інтерес психологів до психомоторного спілкування швидкоплинним, що виник останнім часом. Ця область психології завжди привертала увагу як теоретиків, так і практиків, а постійне звертання до неї слугувало основою для кращого розуміння специфіки пси-

хомоторних символів та їх функцій у життєдіяльності людини.

На жаль, глибокі теоретичні розробки проблем психомоторного спілкування, значна кількість експериментальних досліджень, практичні рекомендації не завжди доступні широкому колу психологів. Тому основні дані про особливості кодування та декодування психомоторних символів психолог-практик черпає з книг, присвячених «мові тіла». У них, як правило, подано описання психомоторних кодів і відношень особистості; сам же читач налаштовується на те, що достатньо завчити наведені психомоторні коди задля їх використання у якості системи знаків-індикаторів внутрішнього світу людини. Невирішеними залишаються питання щодо вимірювання, фіксації та кодування психомоторної поведінки у її інтерпретації в процесі спілкування.

Саме тому **мета** нашої **статті** спрямована на вивчення будови процесу кодування, передачі і декодування повідомлень у системі «людина-людина» і перетворення їх у регулятор дій іншої людини.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Повідомлення, які ми отримуємо з оточуючого світу надходять до нас у вигляді умовних знаків та сигналів різної модальності: світла, звуку, запаху, дотику, слова, знаку, символу, жести, руху, дії. Задля того щоб відбулася передача повідомлення, реципієнт повинен не лише прийняти сигнал, але й правильно його розшифрувати. Для вірного розуміння багатоманітних сигналів, прийнято розробляти відповідну систему кодів (кодування). Спочатку зупинимося на основних категоріях, без яких не може відбутися процес кодування-декодування інформації. Це – код, кодування, повідомлення, декодування, кодек.

Під *кодом* прийнято розуміти систему умовних знаків та символів для подачі (представлення) певної інформації. Основна мета кодування – доведення задуму (ідеї) відправника до отримувача і забезпечення інтерпретації повідомлення отримувачем, адекватної задуму відправника. Отримувач повинен прийняти зміст повідомлення саме таким, який був вкладений у нього передавачем. Для цього використовуються системи кодів – символи і знаки, які мають однаково інтерпретуватися двома сторонами.

У працях з психології немає однозначного трактування поняття «код». Ряд авторів (Р. Бландел, А. Б. Зверінцев, В. Г. Корольке, А. П. Панфілова) розглядають код у широкому розумінні – як певну форму представлення інформації або ж як набір однозначних правил, за допомогою

яких повідомлення може бути подано у тій чи іншій формі [1]. За такого розуміння процес мовлення є одним із кодів. У результаті кодування повідомлення перетворюється у послідовність вимовлених слів.

Існує і більш вузьке, «технічне», розуміння терміну «код». Воно сформовано у технічних науках під впливом «математичної теорії зв'язку (комунікації)» і належить К. Черрі [4]. На сторінках своєї праці «Людина й інформація» К. Черрі пише: «Повідомлення можуть бути закодовані після того, як вони вже виражені за допомогою знаків; відповідно, код – це умовне видозмінення, як правило взаємооднозначне і зворотне, за допомогою якого повідомлення можуть бути видозмінені з однієї системи в іншу. Типовими прикладами є азбука Морзе, семафорний код, жести глухонімих» [4, с. 29].

Під *кодуванням* учені розуміють опрацювання вихідної ідеї повідомлення з метою доведення її до адресата. Та чи інша ідея представляється у вигляді слова, символу, жеста, знака. Для кожного з них характерна особлива форма подачі інформації, використання мови та інших мовленнєвих засобів доведення повідомлення до адресата. Кожного разу кодувальник (політик, психолог, лікар, юрист), перепрацьовуючи вихідну ідею, вносить у неї дещо своє, суб'єктивне, яке згідно з його задумом сприятиме ефективному мовленню. Кодування – це формування уявлення щодо інформації за допомогою певного коду. Кодування використовується при перетворенні дискретних повідомлень у первинний сигнал.

У багатьох предметних галузях психології термін кодування все частіше використовується для характеристики відповідних аспектів подразників і реакцій. В області вивчення відчуттів прийнято вести мову про допоміжні сенсорні структури, які накопичуючи фізичну енергію впливу середовища, тим самим формують найкращий «проксимальний» стимул для рецепторів органів чуття. Після накопичення достатньої кількості фізичної енергії наступним кроком є її перетворення у нервовий імпульс, після чого відбувається кодування у більш віддалених від периферії нервових центрів.

У когнітивній психології поняття кодування використовується для описання процесів пам'яті. У своїй праці «Процеси кодування у людській пам'яті» А. Мелтон і Е. Мартін указують, що поняття кодування і його термінологічні варіанти, такі як: розкодування, перекодування, функціональні стимули, суб'єктивні одиниці і кодуваль-

ні реакції – відносяться до форм активності, що містяться в самому індивіді [6]. Ці форми активності можуть носити характер іконічних, фонематичних репрезентаційних реакцій, асоціативних смислових реакцій, переводу або реакцій обробки. На думку У. Вікельгрена, яка висловлена у «Когнітивній психології», кодування є системою репрезентації думки будь-якого роду (представлення, перцепт, зображення, описання, епізод, реакція, поняття, речення). Отже, подразники мають безліч ознак, але не всі вони включені у думку, пригадування чи дію, хоча мозок забезпечує всі нервові коди, необхідні для запису різноманітного досвіду.

Декодування – це операція, зворотня кодуванню, яка покликана відновити зміст закодованої інформації. У технічному сенсі декодування – це зворотній процес переведення закодованого повідомлення на мову, зрозумілу отримувачу. У більш широкому плані це: а) процес надання відповідного сенсу отриманим сигналам; б) процес визначення первинного сенсу, вихідної ідеї передавача, розуміння сенсу його повідомлень. Якщо сенс повідомлення буде адекватно розшифрований отримувачем, його реакція буде такою, яку прагне викликати відправник повідомлення. Розшифрування повідомлення залежить від індивідуальних особливостей сприйняття інформації людиною. Врахування індивідуальних особливостей сприйняття – ключ до ефективного мовлення. Оскільки кожній людині з тією чи іншою мірою притаманна суб'єктивність у судженнях, важко віднайти людей, які б абсолютно однаково сприйняли повідомлення.

У психології значною популярністю користується модель кодування/декодування С. Холла. Останній наголошує, що будь-яке медіа-повідомлення, проходячи шлях від джерела до отримувача долає ряд трансформаційних стадій. Теорія Холла базується на принципах семіотики структуралізму, згідно з якими смислове повідомлення конструюється зі знаків, які мають явні чи приховані смисли залежно від вибору кодувальника. Головне положення семіотики полягає у тому, що розмаїття смислів залежить від природи мови і від тих значень, які включені до комбінації знаків і символів у рамках культури, до котрої належить передавач й отримувач. Семіотика підкреслює семантичну силу закодованого тексту, у якому міститься відповідний смисл.

С. Холл, приймаючи основні положення цього твердження, збагатив його певними доповненнями. *По-перше*, відправники часто кодують повідомлення з певними ідеологічними цілями, задля

чого вдаються до маніпулювання мовленням. *По-друге*, отримувачі не зобов'язані отримувати або декодувати повідомлення такими, якими вони відправлені, можуть чинити опір ідеологічному впливу, застосовуючи альтернативні оцінки, виходячи з власного досвіду і поглядів на речі.

Загальний висновок С. Холла полягає у тому, що декодований сенс не обов'язково (і не завжди) співпадає з тим сенсом, який був закодований. Однак, важливішим є те, що декодування може приймати напрямок, який відмінний від прогнозованого: отримувачі можуть читати «між рядками» й навіть перекручувати вихідний сенс повідомлення. Теорія С. Холла містить ряд принципових положень щодо багатоозначності сенсів, закладених у тексті; первинності отримувача у відповідному сенсі; наявності різних «інтерпретативних» спільнот [3].

Спосіб кодування залежить від мети, заради котрої воно здійснюється. Прийнято виділяти три способи кодування інформації: 1) графічний – за допомогою рисунків або знаків; 2) числовий – за допомогою чисел; 3) символічний – за допомогою символів певного алфавіту. Більшість кодів тісно увійшло в життя людини. Так, цифрова інформація кодується арабськими, римськими цифрами; для мовленнєвого повідомлення українці використовують українську мову, а китайці – китайську; за допомогою нотних знаків кодується музикальний твір тощо. Для відображення інформації у короткій, проте зрозумілій формі застосовують піктограми.

Повідомлення, сформоване відправником має вигляд послідовних символів, обраних з певного набору. Набір символів, з якого формується повідомлення, прийнято називати первинним алфавітом. Кількість знаків у цьому алфавіті є різною. Для прикладу, в українській мові для повідомлення у вигляді тексту використовується набір із 33 букв, 10 цифр, більш як 15 різних умовних символів (пропуск, крапка, кома, знаки: додавання, віднімання, множення та ін.). У деяких мовах, особливо східних, набір знаків первинного алфавіту ще більший.

У теорії кодування під терміном «символ» розуміють сукупність ознак, які дозволяють щось дізнатися чи розпізнати. Для перетворення послідовності символів дискретного повідомлення у первинний сигнал спочатку здійснюють їх кодування, тобто кожен символ повідомлення замінюється комбінацією з деякого невеликого числа стандартних символів.

Кількість стандартних символів, за допомогою котрих здійснюється відображення знаків

повідомлення, прийнято називати вторинним алфавітом. Процес, у ході котрого здійснюється перехід від первинного алфавіту до його вторинного зображення є *кодуванням* у чистому розумінні цього слова, а правило, за яким здійснюється такий перехід, – *кодом*. Таким чином, *код* – правило або алгоритм переходу від первинного алфавіту до вторинного [3].

У результаті кодування кожен символ повідомлення зображується у вигляді певної послідовності символів вторинного алфавіту – кодівих комбінацій або кодівих слів (жестів). Кодування виконується вручну чи автоматично. Операцію кодування, що виконується автоматично (наприклад, за допомогою певного пристрою), прийнято називати *кодером*; процес відновлення символів повідомлення з кодівих комбінацій – *декодуванням*, а пристрій, який виконує цю операцію, – *декодером*. Коди задаються різними способами. Найпростіший і найбільш поширений – таблицний. При цьому код має вигляд таблиці, у якій – дві колонки: в одній – розміщено знаки первинного алфавіту, а в другій – відповідні їм кодіві комбінації вторинного алфавіту. Зупинимось на особливостях кодування символів у вербальному та психомоторному мовленні.

Вербальне і психомоторне мовлення мають різні системи кодування і декодування повідомлень. У той же час між цими системами існує відповідна схожість: 1) вони використовуються для досягнення одних і тих же мовленнєвих цілей; 2) рівень розвитку вербальних навичок пов'язаний з психомоторною поведінкою людини (Дж. Вудс, 1998); 3) інтенсивність психомоторного мовлення відповідає інтенсивності вербального мовлення.

Мовлення більш ефективне, коли зміст та інтенсивність вербального повідомлення відповідає змісту та інтенсивності психомоторних символів. Розбіжності між ними приводять до ряду наслідків: 1) переструктурується мовленнєвий процес, змінюється його динаміка, що призводить до зниження мовленнєвої забарвленості; 2) змінюється відношення до мовленнєвого акту, перевага віддається несуперечливій інформації; 3) відбувається зміна у відношенні до передавача повідомлення. Протиріччя між змістом вербального і психомоторного повідомлення породжує негативне відношення до передавача [3].

Виступаючи у ролі реципієнта людина більше уваги приділяє психомоторним символам передавача і краще їх запам'ятовує. У той же час, виступаючи у ролі передавача, людина приділяє

Таблиця 1

Кодування символів вербального і психомоторного мовлення

Вербальне мовлення	Психомоторне мовлення
<p>1. Абстрактність: Передача повідомлення відбувається, навіть якщо передавач відсутній (переказ, письмовий текст); Можливе обговорення явищ, що не мають відношення до безпосередньої ситуації; Можливе використання абстрактних понять (рід, час, вид, число, колір).</p>	<p>1. Конкретність: Передача повідомлення відбувається лише у присутності людини, яка його передає; Мовлення пов'язано з ситуацією обговорення; Використання абстрактних понять ускладнено.</p>
<p>2. Дискретність: Складові елементи вербального повідомлення: букви, слова, речення, фрази – чітко відділені одна від одної, їх співвідношення підпорядковано певним правилам.</p>	<p>2. Континуальність: Психомоторні символи складно розкласти на окремі одиниці.</p>
<p>3. Визначеність: Вербальне повідомлення легко кодується і декодується. Між носіями мови існують певні узгодження щодо форми, значення і вживання мовленнєвих одиниць.</p>	<p>3. Вірогідність: Психомоторні повідомлення складно піддаються декодуванню. Психомоторна мова нестійка й варіативна.</p>
<p>4. Лінійна часова послідовність: Елементи вербального повідомлення слідують один за одним; Декодування повідомлення поетапне.</p>	<p>4. Просторово-часова цілісність: Декілька елементів психомоторного повідомлення можуть передаватися одночасно; Психомоторні повідомлення декодуються цілісно, тобто реципієнт не ділить їх на окремі елементи.</p>
<p>5. Усвідомлюваність, довільність: Вербальні висловлювання легше піддаються аналізу, оцінці, контролю і розумінню.</p>	<p>5. Неусвідомлюваність, мимовільність: Психомоторні символи спонтанні, мимовільні рухи домінують над довільними.</p>
<p>6. Організаційний процес навчання: Вербальному мовленню спеціально навчають.</p>	<p>6. Спонтанне навчання: Психомоторну мову засвоюють самостійно, шляхом наслідування.</p>

менше уваги своїм психомоторним символам, контролюючи лише вербальне мовлення. Отже, реципієнт може добувати інформацію, спостерігаючи за психомоторною поведінкою оточуючих, оскільки останні її не контролюють і «проговорюються» [3]. Міра, у якій психомоторні символи піддаються свідомому контролю, залежить від системи, за допомогою котрої вона здійснюється. Розроблена П. Екманом і У. Фрізенном концепція дозволяє встановлювати «психомоторні витoki інформації». Для цього слід проаналізувати різні частини тіла щодо їх здатності передавати інформацію. Ця здатність встановлена на основі трьох основних параметрів:

- 1) середнього часу передачі повідомлення;
- 2) кількості психомоторних патернів, які можуть бути представлені повною частиною тіла;
- 3) міра доступності для спостереження за цією частиною тіла.

Встановлено, що найпотужнішим передатчиком є обличчя, людини, руки, корпус, і насамкінець, ноги і ступні. Знаючи це, люди частіш за все контролюють вираз обличчя й не звертають увагу на рухи своїх ніг, завдяки яким і відбувається «виток інформації». Проте сам факт обміну інформацією ще не свідчить про спілкування, оскільки інформація, що передається, може бути незрозуміла для того, хто її отримує. Для перетворення повідомлення у регулятор дії іншої людини необхідні принаймні чотири **умови**: 1) наявність щонайменше двох осіб: а) відправника; б) одержувача; 2) наявність повідомлення (зако-

дованої інформації); 3) наявність каналу передачі інформації; 4) наявність зворотнього зв'язку.

У процесі мовлення, модель якого наведена на рис. 1, вирізняють такі *етапи*: 1) формування концепції обміну інформацією; 2) кодування та вибір каналу; 3) передача повідомлення через канал; 4) декодування; 5) усвідомлення змісту ідеї відправника; 6) зворотня реакція і зворотній зв'язок.

Розглянемо детальніше зміст кожного з етапів мовленнєвого процесу.

1. На етапі *формулювання концепції обміну інформацією* відправник вирішує, яку саме інформацію він бажає зробити предметом мовлення. При цьому відправник повинен знати мету мовлення й усвідомлювати відповідність концепції мовлення конкретній ситуації.

2. *Кодування* – процес перетворення концепції мовлення у повідомлення за допомогою слів, інтонацій голосу, рисунків, жестів, виразів обличчя, проксемічних показників. Повідомлення є реальним продуктом процесу кодування інформації. **Результативність кодування** залежить від: а) хисту відправника відповідним чином кодувати інформацію, призначену для обміну; б) ставлення відправника до інформації, що кодується; в) міри обізнаності відправника щодо інформації, що кодується; г) соціокультурного середовища, у якому знаходиться відправник.

На цьому ж етапі обирається *канал мовлення* – засіб, за допомогою котрого передається інформація. На вибір каналу мовлення впливає тип символів для кодування інформації; характер

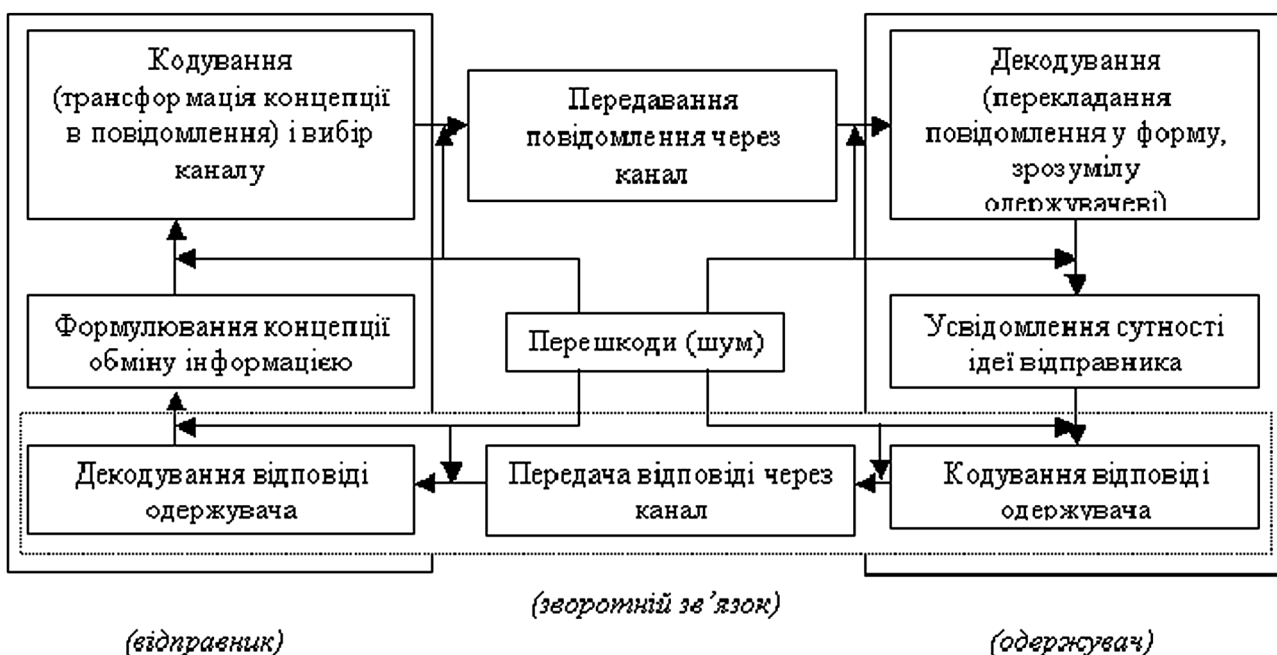

Рис. 1. Модель процесу мовлення

повідомлення; вагомість і привабливість каналу для одержувача; конкретні переваги (недоліки) того чи іншого типу каналу. Задля підвищення результативності мовлення доречно використовувати два і більше каналів для передачі одного і того ж повідомлення.

3. Передача повідомлення певними каналами є доставкою повідомлення від відправника до одержувача. На цьому етапі суттєвим є вплив перешкод («шумів»). Без них не обходиться жоден процес мовлення. Перешкоди (шуми) можуть бути різного роду: *фізичні* (перешкоди з зовнішнього середовища, значна кількість учасників мовленнєвого процесу); *фізіологічні* (тихе мовлення відправника, почуття голоду, болі в учасників спілкування); *когнітивні* (повідомлення занадто складне для розуміння чи перевантажене інформацією); *психоемоційні* (почуття роздратування, неухважність, «тригер» – окреме слово-символ, яке будучи сказаним відправником, викликало у реципієнта різку реакцію, що відволікло від подальшого повідомлення). Усвідомлюючи шуми і регулюючи їх (якщо не усуваючи їх повністю, що не завжди можливо, то хоча б послаблюючи їх) людина може значно підвищити якість мовлення.

4. Декодування означає переклад отриманого повідомлення у форму, зрозумілу одержувачу. Коли символи, обрані відправником, мають одне і те ж значення для одержувача повідомлення, останній зрозуміє, що мав на увазі відправник. На практиці одержувач частіше тлумачить сутність та зміст повідомлення інакше, аніж відправник. До того ж слід враховувати вплив перешкод (шумів).

5. Заключний етап мовлення – це *зворотня реакція і зворотній зв'язок* – процес, у якому відправник й одержувач міняються місцями (одержувач повідомляє відправника про те, як він зрозумів зміст повідомлення). При цьому одержувач: а) кодує інформацію про сприйняття повідомлення; б) обирає відповідний канал мовлення; в) передає це повідомлення відправнику.

Відправник, у свою чергу: а) декодує це повідомлення; б) порівнює інформацію відправника з власною концепцією мовлення і визначає ступінь їх взаєморозуміння. Наявність зворотнього зв'язку збільшує тривалість спілкування, ускладнює процес, проте підвищує його ефективність, забезпечує впевненість у правильності інтерпретації концепції всього процесу спілкування. Зворотня реакція і зворотній зв'язок – це не одне і те ж. Зворотня реакція виникає у випадку небажливості отримувача інформації до змісту

повідомлення. Без зворотньої реакції не може бути зворотнього зв'язку. У той же час зворотня реакція може існувати без зворотнього зв'язку.

Висновки. У процесі мовлення відправники використовують мову як код. Сукупність мовних символів та правил їх уживання у тісній взаємодії з чуттєво-інтуїтивними кодами (мімікою, жестами, поставою, дотиками), а також з ситуативними (час, місце), соціальними (статус, роль), антропологічними (вік, стать, етнічна належність), психічними (темперамент, характер) та фізіологічними (стан здоров'я, самопочуття) є основними чинниками, які забезпечують ефективне кодування та декодування повідомлення. На наш погляд, головним у цьому процесі є правильно підібраний код, який має бути відомим як відправнику, так й одержувачу.

Перспективи подальших розвідок вбачаємо у з'ясуванні сенсорно-перцептивних доповнень, викривлень й ущербностей символу, яким користується людина у системі кодування, передачі і декодування повідомлень та регуляції поведінки.

Список використаних джерел

1. Корольке В. Г. Паблік рілейшнз. Наукові основи, методика, практика / В. Г. Корольке. — [Підручник] / Вид. 2-ге, доп. — К. : Видавничий дім «Скарби», 2001. — 400 с.
2. Лабунская В. А. Проблема обучения кодированию-интерпретации невербального поведения / В. А. Лабунская // Психологический журнал. — 1997. — Т. 18, № 5. — С. 85—94.
3. Межличностная коммуникация: теория и жизнь / [О. И. Матьяш, В. М. Погольша, Н. В. Казаринова и др.] — СПб. : Речь, 2011. — С. 20—26.
4. Черри К. Человек и информация / К. Черри. — М., 1972. — С. 29.
5. Шеннон К. Работы по теории информации и кибернетике / К. Шеннон. — М. : Изд. иностр. лит., 1963. — 830 с.
6. Melton A. W. Coding Processes in Human Memory / A. W. Melton, E. Martin. — Washington, D. C., 1972. — P. 34.

Spysok vykorystanyh dzherel

1. Korolke V. G. Pablik rileyshnz. Naukovi osnovi, metoda, praktika. / V. G. Korolke. — [Pidruchnik] / Vid. 2-ge, dop. — K. : Vidavnichiy dim «Skarbi», 2001. — 400 s.
2. Labunskaya V. A. Problema obucheniya kodirovaniyu-interpretatsii neverbalnogo povedeniya. / V. A. Labunskaya. // Psihologicheskiy zhurnal. — T. 18, № 5. — M., 1997. — S. 85—94.
3. Mezhlchnostnaya kommunikatsiya: teoriya i zhizn / O. I. Matyash, V. M. Pogolsha, N. V. Kazarinova i dr. — SPb. : Rech, 2011. — S. 20—26.
4. Cherri K. Chelovek i informatsiya. / K. Cherri. — M., 1972. — S. 29.
5. Shennon K. Raboty po teorii informatsii i kibernetike. / K. Shennon. — M. : Izd. inostr. lit., 1963. — 830 s.
6. Melton A. W. Coding Processes in Human Memory. / A. W. Melton, E. Martin. — Washington, D. C., 1972. — P. 34.

ХМИЛЯР О. Ф.

**ПСИХОЛОГИЧЕСКАЯ СТРУКТУРА КОДИРОВАНИЯ,
ПЕРЕДАЧИ И ДЕКОДИРОВАНИЯ СООБЩЕНИЙ
В СИСТЕМЕ «ЧЕЛОВЕК-ЧЕЛОВЕК»**

В статье актуализируется, что в процессе кодирования-декодирования для участников общения заложено множество сложностей и противоречий. Одно из них – проблема понимания. Автор раскрывает модель процесса кодирования, передачи и декодирования сообщений и характеризует составляющие элементы этой модели. Подчеркнуто, что для того чтобы превратить сообщение в регулятор действия другого человека, нужно придерживаться таких этапов: сформировать концепцию обмена информацией; провести кодирование и выбор канала; передать сообщение через канал; декодировать сообщение; осознать содержание идеи отправителя; осуществить обратную реакцию и обратный процесс.

Ключевые слова: код, кодирование, декодирование, сообщение, общение, символ, отправитель, получатель.

HIMIYAR J. F.

**PSYCHOLOGICAL STRUCTURE OF ENCODING,
TRANSMISSION AND DECODING COMMUNICATIONS
SYSTEM «PEOPLE TO PEOPLE»**

During the encoding-decoding for dialogue participants laid a lot of complexities and contradictions. One of them – the problem of understanding. Showing the historical aspects of the formation of coding-decoding information in mathematics, information systems, the author pays particular attention to how this process provides regulation of human action.

Deals with the specifics of the coding-decoding information transmitted from person to person through sensory-intuitive symbols. Adequate decoding sensory-intuitive symbols flexibly adjusts the communication process, provides an understanding of the true goals and intentions, suggests their possible consequences.

In this article the author reveals the model of encoding, transmission and decoding of messages and describes the components of the model. To convert the message into the controller of another person must comply with the following steps: forming the concept of sharing; spend coding and channel selection; send a message through the channel; decode the message; aware of the idea of the sender; implement feedback and feedback.

A few models of coding-decoding messages that are used in cognitive psychology reveals the transformation stage that overcomes the message passing path from source to destination. Reveals similarities and differences side encoding and decoding the symbols used by man during verbal and psychomotor speech.

Keywords: code, coding, decoding, message, communication, symbol, sender, recipient.

Стаття надійшла до редколегії 03 вересня 2014 року